

EDITORIAL: ÉS NECESSÀRIA UNA REVISTA COM SVMMA?*

Carles Mancho

email: carles.mancho@ub.edu

doi: 10.1344/Svmma2015.5.1

Construir una revista científica és un repte majúscul que vam assumir fa tres anys. Encara és d'hora per poder fer valoracions; tot just som al número 5. Tanmateix, em sembla important fer un apunt per reflexionar sobre el sentit de tot plegat.

En primer lloc, voldria recordar que des del punt de vista humà, per fer SVMMA ens cal: una coordinació que funcioni molt bé i a tothora i que hem d'agrair a l'editora; un Comitè de direcció atent al que passa al seu voltant; un Consell assessor que ens ajudi a cantar-ne les excel·lències i a no allunyar-nos dels objectius; un nombrós Comitè de redacció que vetlli per la qualitat; i un nombre indefinit de revisors que certifiquin la qualitat del que es publica. Si no els coneixeu, en trobareu els noms a <http://revistes.ub.edu/index.php/SVMMA/about/editorialTeam>. No és una estructura professional de mentalitat empresarial; és una estructura eficient que es basa en la col·laboració, dedicació i generositat d'un munt de companys que, en lloc d'ocupar-se exclusivament del seu currículum, hi dediquen hores del seu temps, sense cap altra remuneració que la qualitat de la revista. Davant la bombolla de les publicacions científiques, crec necessari recordar aquest factor humà, fonamental, no només en la nostra sinó en moltes, potser la majoria, de publicacions científiques de l'àmbit de les ciències humanes.

En segon lloc hi ha la qüestió econòmica. Cada número de la nostra revista té un cost força moderat. És el que hi podem dedicar des de l'IRCVM i és el preu per donar forma de revista als continguts que ens arriben i de traduir-los tots a una llengua, l'anglesa, que, malgrat no ser, ni de bon tros, llengua franca en els nostres àmbits de recerca i estudi, ens garanteix que tot aquell món que ignora el que no estigui escrit en anglès conegui l'excel·lent feina dels nostres autors. Sovint, d'aquesta opció n'hem dit estratègica; en realitat és de coherència. El que fa rics els nostres àmbits de treball és la subtileza dels mots, dels nostres mots. Al principi **sempre** hi ha el verb com a primera extensió viable d'allò que elaboren els nostres cervells, i els nostres cervells només poden ser rics de matisos en les llengües en què pensen. Per això és important traduir bé, amb qualitat, des de la llengua d'origen i fer accessibles les dues versions. El preu que en paguem és mínim, n'estem convençuts, davant l'accessibilitat plena als continguts i al saber que oferim. En tercer lloc torna a haver-hi la qüestió econòmica. SVMMA és una revista d'accés obert, i

* Excepcionalment aquest editorial el signa el director de la revista i de l'IRCVM. És una manera de poder acomiadar-se dels qui li van fer confiança per endegar el projecte i dels qui heu començat a seguir la nostra revista. A partir de l'octubre passarà a millor vida, durant un any, dedicat exclusivament a la recerca.

els nostres autors no paguen per poder-hi publicar. L'única exigència és la qualitat de la feina presentada. Des d'un punt de vista empresarial és el negoci de Robert amb les cabres (vull veure com se les enginyen els nostres traductors! A Google Translate dona: "Robert business with goats"). I això que vol dir? Vol dir que nosaltres no tenim cap mena d'interès econòmic o empresarial ni en el que s'hi publica, ni en el qui hi publica, ni en el per què. Ens limitem a fer de transmissors i a garantir la qualitat de l'única manera que es pot garantir: coneixent els temes, llegint tantes vegades com calgui els textos i controlant-ne el rigor metodològic i el valor de les aportacions. Qualsevol altre procediment ateny només a la forma i no als continguts, fet que seria absurd tractant-se de publicacions científiques. Oi?

Doncs vull recordar que no sempre és així, que hi ha revistes en què per publicar-hi s'ha de ser soci, o s'ha de pagar una tarifa de milers d'euros que varia en funció de les pàgines i el nombre de referències bibliogràfiques, que la majoria de classificacions i índex ho fien tot als aspectes formals... i tot això amb la justificació d'una garantia de qualitat. Desgraciadament, les universitats i molts àmbits de recerca han anat caient pel pendent d'aquesta "timocràcia editorial" recolzada en els rànquings que, veient la nostra experiència, creiem absolutament injustificada i contrària a la missió pública de la Universitat. Potser anem amb el lliri a la mà, potser ens equivoquem, però des d'uns àmbits on dedicar-se a la recerca i publicar o difondre-la ha estat sovint més a prop del voluntariat que de l'empresa, haver de pagar per publicar en revistes ens recorda més l'especulació econòmica, l'engreixat econòmic de comissions, el greixat econòmic de comitès i grups de pressió, el control corporatiu de la reflexió científica que no pas el retorn del saber a una societat que ja ens paga per a què el generem. Un altre dia, però, podem parlar dels sous de professors i investigadors universitaris.

Finalment, tota aquesta reflexió ve a tomb del model d'Universitat que estem, a poc a poc, constituint. En una societat amb un accés indiscriminat i acrític a moltíssima informació s'ha anat consolidant un procés de substitució d'autoritat que comença a ser dramàtic en els estudis universitaris. De la mateixa manera que s'ha imposat l'autodiagnòstic amb que qüestionem les decisions i propostes des del metge de família al cirurgià, com demostra el cas del recent brot de diftèria, l'estudiant posa en dubte la vàlua del professor que es troba davant d'ell per la senzilla raó que és autoritat visible i present. El valor del procés d'aprenentatge es troba constantment curtcircuitat per l'"he llegit a internet". Un "he llegit a internet" que, en molts casos, només és opinió anònima elevada a la categoria de veritat oracular. El mitjà convertit en missatge. Perquè **tota** la informació **sense** una formació **crítica** equival a **cap coneixement**. Però alerta, no pretenc endegar aquí un defensa corporativa del professorat. He provat sempre de ser crític sobre el que fem i com i, per altra banda, com en qualsevol grup humà, de professors n'hi ha que no en sabem i que en sabem, de dolents i de bons, d'incapaços i de capaços. És evident que si no canviem moltes coses caldrà tancar la barraca, i em sembla evident que el model dels àmbits del saber que estan definint el marc de referència, és a dir, els científico-tècnics, no serveix per a

les humanitats perquè les ciències humanes no són d'enlloc i són d'arreu i no se'n pot configurar l'estudi com si la nostra matèria primera i la nostra societat fossin unes altres. L'absència d'una llengua franca n'és l'indicador més clar. Hem anat cap a una relació entre professors i alumnes que s'ha anat definint en termes contractuals: la universitat ofereix un servei, mitjançant els professors, i els estudiants en són els usuaris, és a dir, clients. En aquesta relació ja no es discuteix sobre l'aprenentatge sinó sobre la normativa. No és casual que bona part dels problemes amb les publicacions científiques derivin d'aquest mateix model de relació.

Doncs bé, recloure encara més del que sovint ha estat el saber generat des de la Universitat no té sentit. El saber ha de ser obert, accessible i multilingüe; o no serà. És la nostra obligació envers els ciutadans i la nostra contribució a una formació crítica dels estudiants. Com hem demostrat en cada número de SVMMA és possible fer-ho amb rigor i professionalitat. Això demana generositat i és feina de moltes persones, però això ens garanteix absoluta independència i cap peatge.

Diria, per tant, que la resposta a la pregunta que formulàvem en el títol d'aquest editorial és sí.